

NIELUDZKOŚĆ (15) *sb f*

nieludzkość (14), **nieludskość** (1) *Calep.*

W pisowni łącznej (13), *w rozłącznej* (2); -dz- (12), -e- (2).

e jasne; -ości-; -ość (2), -óść (1) *Mącz* (2 :1).

sg N *nieludzkość* (7). ◊ *G* *nieludzkości* (4). ◊ *A* *nieludzkość* (1). ◊ *I* *nieludzkością* (1). ◊ *L* *nieludzkości* (1). ◊ *pl G* *nieludzkości* (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) i XVIII w. s.v. ludzkość.

1. *Nieumiejętność kulturalnego współżycia z ludźmi, niezyczliwość; niegościnnność; inhospitalitas Mącz, Calep; sinisteritas Mącz* (5) : *Sinisteritas, Opaczność/ nieprawość/ nieziczliwość/ nieluckość. Mącz* 395b.

nieludzkość do czego (1): *Inhospitalitas* – Nie ludzkość do przięczią czudzych ludzi w dom. *Calep* 537a.

nieludzkość przeciwko komu (1): *Inhospitalitas, Nieludzkość przeciwko gościom. Mącz* 159a.

nieludzkość czyja (1): *Chwali Gáiułá/ [...] iż goście wdzięcznie przyimuie. 9 Przydáiac nieco o Dyotrepowych potwarzách y nieludzkości. WujNT 3.Ioann arg.*

Szereg: »nieobyczajność i nieludzkość« (1): niekaże się téfz nieobyczajnością i nieludzkością przykrzyć *MurzNT* 43v.

2. *Postępowanie niegodne człowieka, nieprzyzwoitość [czyja]* (1) : *Nieludzkość Sodomczyków. BielKron* 12 *marg.*

3. *Okrucieństwo, brak miłosierdzia; surowość; asperitas Mącz; inutilitas PolAnt; barbaria, barbaries, diritas, duritas, immodestia, inhumanitas, morositas Cn* (8) : *Mącz* [18]a; *BudBib Tob* 4/14; *Zápprawdę y bezpráwie fię dzieie/ y wielka fię nieludzkość [!] okázuie [ab humanitate multum disceditur]/ gdy y tę potrzebę bronienia Rzeczypoólitey ná nie [kmiemie] wkładáią. ModrzBaz* 124.

W przeciwstawieniu: »dobrotliwość ... nieludzkość« (1): *Oná [miłość niebieska] ieft mátką rofkołzy/ pokoiu/ éichości/ dobrothliwości/ á wielkim nieprzyiacielem nieludzkości/ y obrzydłey gnułności GórnDworz* Mm6v.

Szeregi: »nieludzkość i krwie rozłanie« (1): *Boże áby fię tákich/ iáko monftrow iákich/ máło náydowáło/ ktorzy frolzley niźli bełtye nieludzkości y krwie rozłania pełni łą SkarKazSej* 670a.

»nieludzkość i okrucieństwo« (1): *Izráelczycy [...]widząc tháką w nim nieludzkość y okrucieństwo odciągnęli od niego. BibRadz* I 203d *marg.*

»nieludzkość i tyrańskie serce« (1): *Dla tey nieludzkości y tyrańkiego łercá/ [...] ktore łą w heretykách/ nie może nic dobrego od nich czekać Rzeczypoólita SkarKazSej* 688a.

a. *Okrutny uczynek, tortury* (1) : (*marg*) *Trzałki zá páznokćie zábijano. (–) ná Sędziego záwołał/ áby więcey oney nieludzkości nieużywał SkarŻyw* 441.

4. *Wstrętny, niegodny człowieka czyn [czyja = z punktu widzenia czyjego]* (1) : *nie możemy nieludzkości Egipskich [abominationes ... Aegyptiorum Ex 8/26] ofiárować/ bo iefli to zábijemy co oni chwálą/ vkámionnią nas. BielKron* 29v.

Synonimy: 1. nieobyczajność, niewdzięczność, niezyczliwość, opaczność; 3. nielitościwość, nielutość, okrucieństwo, srogość.

Cf **LUDZKOŚĆ**

MM